

Nr 48.

Ankom till Riksdagens kansli den 29 april 1910 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om förhöjd aflöning för vaktmästarne i vissa ämbetsverk.

(3:e Afd.)

I en inom Andra kammaren af herr *H. Rissén* väckt, till statsutskottet remitterad motion (nr 136) har föreslagits, att Riksdagen ville besluta sådan ändring i gällande aflöningsstater för de redan reglerade centrala ämbetsverken och hofrätterna, att åt förste vaktmästare måtte komma att utgå ett ålderstillägg å 200 kronor efter fem års tjänstgöring och åt vaktmästare i stället för det dem tillerkända ålderstillägget å 100 kronor måtte komma att utgå två sådana tillägg å 200 kronor hvartdera efter fem och tio års tjänstgöring samt att med hänsyn till pensionsbeloppets storlek 100 kronor af första ålderstillägget måtte läggas till lön och återstoden (100 kronor af första ålderstillägget och hela andra) må läggas till tjänstgöringspengarna.

Till stöd för motionen har anförts följande:

»Den rad om- och löneregleringar, som inleddes af 1907 års Riksdag genom fastställande af ny aflöningsstat för statskontoret samt omreglering af arméns centrala förvaltningsmyndighet, hvilken aflöningsstat sedan varit normgifvande vid regleringen af öfriga centrala ämbetsverks stater, som senare varit föremål för Riksdagens pröfning, hafva i möjligaste mån varit afsedda att bereda lättnad emot de värsta ekonomiska bekymmer i den jämt fortgående stegringen af såväl lefnads- som ock bostadsförhållanden.

I de verk, hvilkas stater varit föremål för sådan reglering, har hvad beträffar vaktmästarna aflöningen åt dessa fastställts, för förste vaktmästare 1,500 kronor utan ålderstillägg, för vaktmästare 1,200 kronor med rätt till ett ålderstillägg å 100 kronor att utgå efter fem års väl vitsordad tjänstgöring.

Af denna aflöning afgår till egen pensionering samt till civilstatens änke- och pupillkassa, för förste vaktmästare 60 kronor 60 öre, för vaktmästare, som ej erhållit ålderstillägg, 46 kronor 20 öre och för vaktmästare, som åtnjuter sådant tillägg, 49 kronor 20 öre. Om man härtill beräknar utgiften för den direkta skatten för respektive löntagare till 60 å 50 kronor årligen, så återstår af aflöningen för förste vaktmästare kronor 1,379: 80, för vaktmästare resp. kronor 1,103: 80 och 1,200: 80.

Att dessa aflöningsbelopp med de nu rådande och fortfarande i jämt stigande dyra lefnadsomkostnader äro knappt tillmätta och alldeles otillräckliga att försörja familj på, torde ligga i öppen dag.

Vid flera tillfällen hafva ifrågavarande statstjänares ekonomiska bekymmer blifvit framförda, dels genom statens vaktmästares förening medels underdåniga skrivelser till Kungl. Maj:t år 1906 och 1907, dels genom motioner i Andra kammaren framförda 1906 af hrr Lindhagen m. fl. angående förhöjt dyrtidstillägg, år 1907 af herr Thylander med begäran om två ålderstillägg och höjd maximilön, samt vid föregående års riksdag af herr Johansson i Jönköping med anhållan likaledes om två ålderstillägg åt vaktmästarne vid rikets hofrätter. Dessa sistnämnda framställningar beträffande ålderstilläggen hafva emellertid ej ledt till önskadt resultat.

I den ofvan nämnda af herr Thylander väckta motion, nr 248, anfördes bland annat följande, som här förtjänar att återgifvas:

»Det torde emellertid ej kunna sättas i fråga, att Riksdagen skulle vara villig att höja den redan fastslagna begynnelseaflöningen, nämligen 1,500 kronor för förste vaktmästare och 1,200 kronor för öfriga vaktmästare.

Men det finnes en annan aflöningsform, som i fråga om dessa vaktmästare vunnit ingen eller blott — i jämförelse med andra statstjänare — ringa tillämpning, nämligen *ålderstilläggen*. Sådant åtnjutes ej alls enligt regeringens nu föreliggande förslag¹ af förste vakt-

¹ Och ej heller enligt den af Riksdagen fastställda staten.

mästare, och öfriga vaktmästare erhålla endast *ett* dylikt tillägg efter fem års tjänst à 100 kronor.

Detta är enligt min uppfattning en orättvisa gentemot vaktmästarne i statens centrala ämbetsverk, och vågar jag härmed påkalla Riksdagens uppmärksamhet för vinnande af rättelse härutinnan.

De så kallade ålderstilläggen äro afsedda *dels* att utgöra belöning för en längre tids väl vitsordadt arbete i statens tjänst, *dels* att möjliggöra för en familjefader — ty staten måste väl utgå från att dess tjänare skola vara i stånd att vid ej alltför sen ålder ingå äktenskap och kunna försörja familj — att möta de med åren tillväxande utgifterna för familjen. Dessa skäl tala ju i samma mån för ålderstillägg åt såväl tjänstemän som åt betjante.»

Då första gradens tjänstemän i de centrala ämbetsverken komma i åtnjutande af *tre* ålderstillägg à 500 kr. hvarterda, synes det, som att rättvisa och billighet skulle bjuda, att äfven vaktmästarne i nämnda ämbetsverk måtte komma i åtnjutande af flera ålderstillägg.

Vid fastställande af nya stater för telegraf- och postverket har Riksdagen åt dessa verks styrelsens vaktmästare fastställt flera dylika tillägg, än hvad som är fallet åt de med dessa likställda befattningshafvare i de centrala ämbetsverken. Det synes mig som att det borde vara Riksdagen angeläget att snarast möjligt utjämna de skiljaktigheter, som förefinnas härutinnan.

Det framhålles ofta, att vaktmästarne hafva så mycket extra inkomster, utan att man dock gör sig besvär med att undersöka, huru det verkligen förhåller sig med denna sak.

Att dessa statstjänare, som på grund af sin alltför knappa aflöning nödgas att under sin fritid söka sig biinkomster — vanligen i egenskap af uppappare på någon restaurant eller dylikt — ej äro att afundas för denna genom ett utslitande nattarbete erhållna extra inkomst, torde vara själfklart.

Dessa biinkomster blifva emellertid alltmera svåråtkomliga för statstjänarna, *dels* på grund af den längre tjänstgöringstiden, som blifvit en följd af ämbetsverkens omreglering, *dels* när det är svårt för en i statens tjänst anställd vaktmästare att täfla med inom ena eller andra yrket särskildt utbildad person. Dessutom kan det ej anses staten värdigt att så aflöna sina tjänare — låt vara de på rangskalan lägst stående — att dessa skola nödgas att genom ett upplitande nattarbete förskaffa sig inkomster, utan hvilka de ej kunna

försörja sig och sin familj. Staten borde äfven i fråga om dessa lägsta aflönade handla efter principen full lön för fullt arbete.

Ehuru väl jag anser, att fem års mellanrum för ålderstilläggs utgående är en alltför lång tid i jämförelse med hvad som är stadgadt för de s. k. kommunikationsverken, så tillåter jag mig dock i den delen vidblifva hvad som är stadgadt för ifrågavarande statens verk.

I årets statsverksproposition öfver andra hufvudtiteln säger departementschefen i fråga om aflöning åt fångvårdsstyrelsens vaktmästare följande:

»Att ifrågavarande befattningshafvande själfva önska systemet med flera ålderstillägg i större utsträckning tillämpadt med afseende å dem, torde framgå af den framställning om löneförbättring, som statens vaktmästares förening i Stockholm gjorde i underdånig skrifvelse den 19 oktober 1906. I denna framställning, hvilken af chefen för finansdepartementet den 12 januari 1907 anmälades inför Kungl. Maj:t i sammanhang med då behandlad fråga om dyrtidstillägg åt vissa statstjänare, begärdes nämligen för (andre) vaktmästare en begynnelselön af 1,200 kronor eller sålunda samma belopp, som de sedermera fastställda staterna för en del ämbetsverk upptaga, men därjämte två ålderstillägg, hvardera å 200 kronor efter fem och tio års tjänst.»

Efter att hafva gjort detta uttalande, fortsätter departementschefen:

»På grund af hvad jag sålunda anfört, anser jag mig böra tillstyrka, att åt förste vaktmästare vid fångvårdsstyrelsen medgifves efter fem års tjänstgöring ett ålderstillägg af 200 kronor och att, i stället för det ålderstillägg å 100 kronor, som kommittén beräknat för de båda öfriga vaktmästarne, en hvar af dem tillerkännes såsom ålderstillägg 150 kronor efter fem års tjänst och ytterligare 150 kronor efter tio års tjänst.»

*Utskottets
yttrande.*

Såsom i motionen angifves, är den föreslagna ökade förmånen beträffande ålderstillägg afsedd för vaktmästarne endast i en del verk, nämligen de före år 1910 reglerade centrala ämbetsverken och hofrätterna. I det vid den till innevarande års Riksdag aflätna statsverkspropositionen fogade protokoll öfver justitiedepartementsärenden (sid 41) framhålles, i sammanhang med frågan om reglering af lönerna för vaktmästarne vid fångvårdsstyrelsen, att enahanda förbättring i aflöningsvillkor borde tillkomma jämväl vaktmästarne i de redan reglerade verken äfvensom vaktmästarne i de

verk, hvilka efter denna riksdag kvarstå oreglerade. Med afseende härå torde kunna antagas, att Kungl. Maj:t icke lär underlåta att redan till nästa Riksdag inkomma med ett fullständigt förslag i ämnet, grundadt på Riksdagens innevarande år fattade beslut angående lönereglering för vaktmästarne i fångvårdsstyrelsen. Vid sådant förhållande och då det nu föreliggande förslaget endast berör en del af ifrågavarande löntagare, får utskottet hemställa,

att herr Risséns förenämnda motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 29 april 1910.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
